

● تازه‌های کتاب

● قصه‌های بابام

ارسکین کالدول، ترجمه احمد شاملو، انتشارات زمانه - نگاه، چاپ ششم: ۱۳۷۲، ۱۱۰۰۰ نسخه، ۲۰۵ صفحه، ۲۱۰ تومان.

قصه‌های بابام کتابی است از ارسکین کالدول، یکی از مطرح‌ترین داستان‌نویسان آمریکایی. این کتاب مجموعه‌ای است از چهارده داستان به هم پیوسته که از ماجراهای کودکی به نام ویلیام و پدرش حکایت می‌کند. از شاخصه‌های این چهارده داستان، طنز زیرکانه‌ای است که کالدول در نگارش آنها به کار برده و احمد شاملو با احاطه کامل به ریزه کاریهای زبان عامیانه فارسی، در برگردان آنها توانسته است این جنبه‌های طنزآمیز را به خوبی رعایت کند.

● بوی خوش آویشن

فرهاد کشوری، نشر فردا، چاپ اول: ۱۳۷۲، ۲۰۰۰ نسخه، ۱۵۸ صفحه، ۱۹۵۰ ریال.

این کتاب مجموعه‌ای است از نه داستان کوتاه به نامهای سینما، سگ، سیاه سیاه، استخر، بهار، بوی خوش آویشن، نمی‌توانم بنشینم، چشمهایم را می‌بندم که بمیرم و امتحان. که نوشته‌های سال ۶۲ تا ۶۴ نویسنده هستند.

داستانهای این مجموعه که با زبانی ساده و نثری قابل قبول نگاشته شده‌اند، عموماً ماجراهای کارگران ایرانی است که در شرکت نفت کار می‌کنند و اکثراً تصویری است از برخوردهای این کارگران با خارجیه‌ها. نویسنده در این داستانها بیشتر به مضامین اجتماعی

و سیاسی پرداخته که در سالهای پیش از انقلاب به وقوع پیوسته است. در آغاز داستان سگ می‌خوانیم:

«صدای فرود آمدن پاها را روی ریگها شنید و شمرد: یکی ... دو تا ... سه تا ... چهار تا ... پنج تا ... شش تا ... هفت تا ... هشت تا ... هشت نفر! ... شروع کن! می‌خوای دست خالی بری بیرون؟ ... روی تپه هم بد نبود. اگر خونه بودم باید روی زانو هام می‌نشتم و زغالها را باد می‌دادم ... کفگیر و سیخ برای پدرم روی سشودن می‌گرفتم و از گرما می‌بختم ... اگر تکون می‌خوردم، می‌گفت: ها، کجا؟ ...»

● افسانه‌های شمال

سیدحسین میرکاسمی، انتشارات روزبهان، چاپ اول: ۱۳۷۲، ۵۰۰۰ نسخه، ۲۹۸ صفحه، ۲۷۰۰ ریال.

افسانه‌های شمال، کتابی است شامل سی و هفت افسانه از منطقه شمال کشور که توسط سیدحسین میرکاسمی، داستان‌نویس مازندرانی، گردآوری و بازنویسی شده است.

کشور ایران، همچون همه کشورهای جهان، صاحب فرهنگی است مملو از قصه‌ها و افسانه‌های شیرین و شنیدنی، و جمع‌آوری این افسانه‌های ارزشمند به صورت فرهنگی مکتوب و طبقه‌بندی است دشوار و پُر اهمیت که عموماً بر دوش نویسندگان ما گذاشته شده است. متأسفانه هنوز که هنوز است آن گونه که باید و شاید کسی برنخواست تا برای جمع‌آوری این قسمت از فرهنگ شفاهی ما آستین

همت بالا بزند. درحالی که این افسانه‌ها به لحاظ گوناگون می‌توانند آبشخور پدید آوردن انواع ادبی جدید در زبان فارسی باشد.

افسانه‌های نقل شده در این کتاب عمدتاً از شانزده شهر شمالی ایران جمع‌آوری شده‌اند که نگارنده آنها را با زبانی در خور توجه و آمیخته با نثری داستانی بازنویسی کرده است. در یادداشت کوچکی آغاز کتاب آمده است:

«افسانه‌ها، از دیارهای گوناگون می‌آیند، با این همه وطن نمی‌شناسند و از آن همه مردم جهانند. هر یک از آنها، ماجرای خاصی را باز می‌گویند، اما ترجمان غمها و شادبهای همیشگی آدمهاست. راز دیرپایی و جهانی بودن افسانه‌ها، همین است. زبانشان نیز خصیصتی دوگانه دارد درحالی که هزاران نکته باریک را در دل نهفته، ساده و حتی ولنگار است...»

● نقش خیال

حمیدرضا خزاعی، انتشارات تیرانه، چاپ اول: زمستان ۱۳۷۲، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۹۲ صفحه، ۱۵۰ تومان.

کتاب حاضر مجموعه هشت داستان کوتاه است از حمیدرضا خزاعی، داستان‌نویس خراسانی، و با نامهای نقش قالی، سیاه لک، ماه پیشانی، نقش خیال، شیشه‌های شجر، خاکستری، بوزخ و موج و خاکستر. داستانهای این مجموعه بیشتر با مضامینی عاطفی در آمیخته‌اند و نویسنده برای نگارش آنها از نثری حسی سود جست است:

«در را که باز کردم، دالانی از

بلور پشت در بود. از دیوارها نور می‌تراوید و او که از جنس نور بود، آمد. از انتهای دالان آمد و رو در رویم ایستاد، با کفشهای بلور آمده بود و ماه روی پیشانی‌اش برق می‌زد. گفت: «سلام ماهک.»

به خال سیاه بالای لبش نگاه کردم و به چشمهایش که هم‌رنگ عسل بود، آنوقت پنداشتم توی آینه به خودم نگاه می‌کنم. گفت: «به چی فکر می‌کنی؟»

گفتم: «به ماه پیشانی‌ات.» و دستم برای نشان دادن ماه بالا آمد. دستش بالا آمده بود، از روی لبهای پر از خنده‌اش گذشت و به ماه پیشانی رسید. نوری نقره‌ای مثل مهتاب بر کف دستم می‌تابید.»

● هرمان هسه

تئودور تسیالکوفسکی، ترجمه رؤیا رضوانی، نشر نشانه با همکاری دفتر ویراسته، چاپ اول: پاییز ۱۳۷۲، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۱۴ صفحه، ۱۴۰۰ ریال.

هفدهمین کتاب از مجموعه کتابهای نسل قلم، به زندگی و آثار هرمان هسه، شاعر و داستان‌نویس آلمانی اختصاص یافته است که

خواننده ایرانی با آثاری از او همچون *دمیان*، *گرگ یابان*، *سفر به شرق*، *سیدارتا*، *آشناس*. این کتاب که به زندگی و بررسی اجمالی آثار هسه می‌پردازد، مانند سایر کتابهای نسل قلم، کتابی است مفید که نکات ارزشمندی را در باره آثار هسه یادآوری کرده است: «... سفر به نورنبرگ، که ثبت تأثرات و احساسات نویسنده در طی یک سفر برای سخنرانی است، در روند تکاملی به دست آوردن درک و حس ظریف طنزپردازی گامی دیگر به پیش است - درک و حسی که توماس مان و آندره ژید در کارهای پسین هسه می‌ستوند. هسه می‌نویسد: «اگر تحت فشار روزافزون زندگی‌ام ناچار شوم به شوح طبیعی روی آورم و آن به اصطلاح واقعیت را از منظر یک احمق بنگرم، این کار صرفاً کوششی خواهد بود برای پل زدن بر دره‌ای که میان آرمان و واقعیت درک شده وجود دارد.»

■ آلبر کامو

ژرمن بره، مترجم: خشایار دیهیمی، نشر نشانه با همکاری دفتر ویراسته، چاپ اول: پاییز ۱۳۷۲، ۳۰۰۰ نسخه، قیمت: ۱۴۰۰ ریال، ۱۲۰ صفحه. سیزدهمین کتاب، از سری کتابهای نسل قلم اختصاص دارد به آکتردامو، نویسنده صاحب نام و متفکر الجزایری الاصل فرانسوی. کامو که نخستین رمانش «بیگانه» به سال ۱۹۴۲ به چاپ رسید، در سال ۱۹۵۷ موفق به دریافت جایزه نوبل ادبی شد. او در سال ۱۹۱۳ در شهری به نام موندووی که آن زمان بخشی

از الجزایر تحت استیلای فرانسه بود، به دنیا آمد و به سال ۱۹۶۰ در فرانسه و در اثر یک حادثه رانندگی از دنیا رفت. کتاب حاضر سعی دارد تا نگاهی داشته باشد هر چند کوتاه به زندگی و آثار این نویسنده و متفکر نام آور جهان.

● صادق هدایت از افسانه تا واقعیت

محمدعلی همایون کاتوزیان، ترجمه فیروزه مهاجر، انتشارات طرح نو، چاپ اول: تابستان ۱۳۷۲، ۵۰۰۰ نسخه، ۴۰۶ صفحه، ۵۵۰ تومان. کتاب حاضر یکی از کاملترین و باارزشترین کتابهایی است که تاکنون درباره زندگی و آثار صادق هدایت، به چاپ رسیده است. هدایت خود از مطرح‌ترین داستان‌نویسان ایرانی است و تا امروز کتابها و نوشته‌ها و رساله‌های بسیاری در خصوص آثار او به زور نشر آراسته شده است. این کتاب که در خارج از ایران، به زبان انگلیسی و توسط یک نویسنده ایرانی نگاشته شده است، از جنبه‌های مختلف، زندگی و آثار هدایت را بررسی می‌کند. همچنین، در خلال بحثهای مختص به هدایت، نگارنده نگاهی نیز به تحولات ادبی معاصر ایران پیش از هدایت و پس از او انداخته است که خالی از فایده نیست.

آنچه در این میان قابل ذکر به نظر می‌رسد، اینکه نگاه نویسنده کتاب بیش از هر چیز، نگاهی است با رویکردی جامعه شناسانه که تحولات سیاسی تاریخ معاصر ایران نیز دور از توجه او نمانده است.

پرداختن به زندگی و آثار هدایت، اگرچه در ایران و جهان بی‌سابقه نیست، اما کتاب اخیر شاید به لحاظ جامعیت و دقت کم نظیر باشد. به خصوص در قسمتهایی که نویسنده قصد داشته است تا به پیوندهای ناگزیر زندگی و نوشته‌های او بپردازد. یکی از قابل توجه‌ترین بخشهای کتاب، آنجاست که نویسنده به بیان مهارتهای هدایت در طنزپردازی اشاره کرده است. او در بخش یازدهم کتاب می‌نویسد:

«هدایت در نامه‌ای به یکی از دوستان خود در سال ۱۳۲۹ شروع به مسخره کردن گندی و آهستگی خدمات پستی ایران می‌کند و سپس می‌افزاید، بازهم پرت و پلا شروع شد. باید مواظب خودم باشم. اما از طرف دیگر مثل این است که با همین پرت و پلاهاست که در قید حیاتم». در واقع او هر قدر در جهان انزوای خود مغمومتر می‌شد، در جمع بیشتر بزله‌گویی می‌کرد، و هر قدر افسردگی‌اش بیشتر ریشه می‌دواند، زبان و قلمش در گفتگو و نگارش تیزتر و گزنده‌تر می‌شد. بخش اعظم کار خلاق او در دهه ۲۰ (از جمله حاجی آقا) را

می‌توان طنز تلقی کرد، با این تفاوت که طنز او در اینجا به طور فزاینده رنگ ریشخند و استهزاء - حتی گاه هجو و ناسزاگویی - می‌گیرد؛ چنانکه گویی زهر درون مؤلف باید همچون مفری برای عذاب درونش به روی کاغذ بیاید.»

● اندوه

حسین آتش پرور، انتشارات درخشش، چاپ اول: پاییز ۱۳۷۲، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۲۲ صفحه، ۱۰۰ تومان.

اندوه، مجموعه هشت داستان کوتاه است از داستان نویسنده معاصر، حسین آتش پرور، با نامهای آواز باران، دلشاد باش ای ایران، خاکسترها و ققنوس، حفزه یخی، ساعت ناتمام، سایه‌های سفید، علامت‌ها و اندوه.

● صادق هدایت در آینه آثارش

موسی‌الرضا طایفی اردبیلی، انتشارات ایمان، چاپ اول: ۱۳۷۲، ۶۰۰۰ نسخه، ۲۴۰ صفحه، ۲۵۰۰ ریال.

این کتاب به طور اجمال و در یازده بخش به بررسی زندگی و آثار صادق هدایت پرداخته است. در پایان کتاب نیز «کتاب شناسی موضوعی صادق هدایت»، «کتابنامه»، «کتابهایی که درباره صادق هدایت نوشته‌اند»، و «فهرست منابع» را می‌خوانیم.

